

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Martia, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 84
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 84.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii republicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Un cuvânt sincer și loial — la situațiunea actuală.

Sibiu, 16 Septembrie n.

Monarchia noastră trece prin o crasă sguuitoare, din care cu anevoie se va pute reculege.

Conflictul într „națiunea alcătuitoare de stat” și într purtătorii coronei sfântului Stefan, de toți veneratul monarch, a luat dimensiuni necalculabile.

Magiarii, căci de ei e vorba, susțin, că Coróna trebuie să mulțămescă pretensiunile lor naționale, ear’ sfetnicii luminați ai Monarchului nostru, stélpii monarchiei, împreună cu toate naționalitățile din Ungaria, stau în nedumerire, dacă e bine, ori nu e bine să se satisfacă așa numitelor postulate naționale magiare.?

Momente de extremă gravitate ne impun să ne spunem și noi părerea noastră.

Nu e bine, mai ales acum, să nu se știe, cum cugetăm și noi, cari după Magiari facem majoritate însemnată într celelalte popore ale Ungariei.

Înainte de a ne spune cuvântul nostru avem să lămurim o cestiune de mare importanță economică-financiară. Suntem în drept să ne punem întrebarea: este Ungaria de azi în stare să suporte cheltuelile împreunate cu susținerea armatei comune și teritoriale, fără ajutorul austriacilor, cari azi contribuie 67% la spesele comune?

Noi, cari trăim în contact cu poporul, noi cari cunoștem toate arteriile de viață cum și isvórele de bogăție secată a țerii — suntem de părere, că poporele din Ungaria nu pot susține organismul militar al unei puteri mari din mijloce proprii, fără de a și impune sarcini, pe cari nu le pot suporta.

Stăruind Magiarii totuși pentru postulatele naționale, trebuie să stăruie și pentru a lua asupra lor cheltueli noi și enorme — și aici se pun vrând-nevrând în conflict cu toate poporele ne-

magiare, pentru-că nu se pôte închipi, că austriacii să fie atât de generoși, ca să susțină cheia de cuotă de până aci și în situația schimbată, și earăși nu ne vine să credem, că naționalitățile, de dragul unor pretensiuni ar voi să se ruineze economiceste.

Pentru acestea și azi sarcinile sunt insuportabile, — poporul emigréză în masse spre America.

Nu ne putem permite lucsul să facem ușurință austriacilor bogăți și țerii din cealaltă parte aflătoare în o situație materială înfloritore față cu sărăcia noastră proverbială din țera un-gurésă.

De aceea împărțăm și noi vederile bărbaților de stat magiari: contele Andrassy, Tisza etc., cari susțin că în marginile dualismului, în marginile transacțiunii din 1867, Coróna alte concesiuni de cât pe cari le-a făcut până acum, n’ar pute face.

Dacă nu am avé în vedere resónele de stat, dacă am fi cuprinși de maliție și réutate, n’am avé de cât să consimțim cu împlinirea postulatelor magiare, ba chiar să i împintenăm în calea pe care umblă acum, ca la rëndul nostru să reclamăm cu același drept, și pe séma noastră limba de instrucțiune și de comandă în regimentele naționalităților după limba fie-căreia.

Nu din dragoste cătră limba germană, nici din ură cătră limba magiară scriem acestea, ci ca să nu se periclitaze marile interese ale țerii prin perpetuarea stărilor abnormale în viața publică de stat.

Maiestatea Sa la manevrele din Galiția. Dumneacă a sosit Maiestatea Sa împératul și rege al nostru la Lemberg, de unde după amiază a plecat apoi la Chlopy spre a asista la manevrele cavaleriei. Cu ocaziunea recepțiunii oficiale, în firul răspunsului la alocuțiunea lui Badenii, mareșal al Galiției, Maiestatea Sa mulțămind pentru sentimentele de fidelitate exprimate de mareșal, a zis și următoarele: „Mă atinge plăcut, că în o provincie ca acésta, al cărei popor așa

de mult ține la dezvoltarea națională și așa de mult își prețuește tradițiile istorice, — reprezentanța dietală așa mult e pătrunsă de conștiința, că în interesul păcii interne și al progresului economic al statului, cum și în interesul poziției de mare-putere în afară a monarchiei, trebuiesc aduse din partea poporațiunii ori-ce jertfe”.

Ziarele opoziționale din Budapesta véd în aceste cuvinte ale M. Sale aluziune la stările din Ungaria, create prin opoziția obstrucționistă față cu proiectele militare. „Egyetértés” observă față cu acestea următoarele: „la cele ce ne privesc pe noi (pe Magiari) din enunțațiunile M. Sale, un singur răspuns putem avé: că nu numai monarchia are interese în afară, ci și noi avem ale noastre interese în lăuntru țerii”.

Și mai la înțeles este exprimată însă nemulțămirea M. Sale față cu situația politică din Ungaria prin următoarele:

Cu ocaziunea recepțiunii mareșalul Badenii și-a exprimat îngrijorarea, că primirea număróselor deputațiuni e prea obositoare pentru M. Sa, Maj. Sa i-a răspuns: — *După multe zile grele, pe cari acum de curénd le-am avut în Budapesta, recepțiunile acestea sunt recreație pentru mine.*

Crisa ungară. De la plecarea M. Sale din Budapesta încercările de rezolvare a crizei provocate de obstrucția kossuthistă au intrat în pauză. Corifeii politici, adevérat că conferéză și combinéză și în absența M. Sale asupra óre-cărui mod acceptabil pentru împăcarea și a „pretensiunilor naționale” și a intereselor mai înalte reprezentate și apérate de Corónă, dar’ la ceva pozitiv n’au ajuns, și probabil că — pe câtă vreme chiar și unii fruntași ai partidului liberal pe sub mână aderéză la atitudinea obstrucționisilor — nici nu vor ajunge.

Dór’ petrecerea în Viena a ministrului-president Héderváry să aducă ceva pozitiv. Azi adevéca ministrul-president pléca la Viena, ca să fie de față la festivitățile din cele trei zile cât împératul Germaniei va fi óspele M. Sale împératului și rege al nostru, cu care ocaziune probabil că Héderváry va confera cu colegii sei de dincolo și în chestia crizei.

De altcum, senzația zilei e și știrea dată de „Hazánk”, că pentru esirea din impas —

se vor face alegeri noue, în starea de „ex-lex” chiar. Ideia disolvării dietei actuale, emanată de la ministrul-president Héderváry, și-au însușit’o și așa ziiși „liberali vechi”, ale căror ziare agreeate: „Pester Lloyd” și „Budapesti Hirnap” bat deja în acésta direcție. „Pester Lloyd” — de pildă — zice, că „o parte mare dintré bărbații de stat luați în combinație pentru formarea cabinetului, nu sunt contra disolvării dietei în starea de „ex-lex”.

Politică tradițională.

VI.

„Nedreptate ni-s’a făcut, și adevéca preste tot, căci până când în mod neconstituțional s’a cassat de tot autonomia Transilvaniei: s’a susținut aci o lege electorală excepțională și asupritore pentru Români. Nedreptate s’a făcut mai departe Românilor cu legea pentru limbi și naționalități, cu atacarea autonomiei bisericesti prin legea școlară, și cu restringerea drepturilor de representațiune a poporului prin legea municipală și comunală, etc., ear’ în parte cu susținerea unei pozițiuni excepționale privilegiate a națiunii săsești în fundul regiu, etc.

Români din fundul regiu! Să nu uitați că asupririle vóstre și astăzi sunt duple, și că prin urmare și luptele și energia vóstră se cere a fi îndoită.

Legea municipală și alte chestiuni grave cari ating esistența Românilor de pe acest pământ vestit, vor fi unele dintré primele obiecte ale dietei proxime.

Vé sunt în recentă memorie proiectele universității, în contra cărora cu atâta activitate și nu fără tot succesul au apărat interesele vóstre acei puținii Români, cari după cele mai nefavoritóre regulamente municipale, totuși cu concursul vostru au putut deveni deputați ai universității. Luați deci esemplu de la acésta dietă mică și apoi cugetați, óre mai bine va fi să lăsăm sórtea Românilor din fundul regiu în parlamentul Ungariei numai pe mâna

FOIȘORĂ

Figura și chipul Mântuitorului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.
(Urmare).

Macarie Magnes, scriitoriu din secl. 3-lea, ne spune, că acésta muier se chiăma *Berenice*. Părintele istoriei bisericesti, *Eusevie* (+ 340), metropolit al Cesareei în Palestina, făcând amintire în istoria sa bisericescă VII, 18 despre cetatea Paneas (Cesarea lui Filip), ne relatéză, că muierea pe care a vindecat’o Mântuitorul de curgerea sângelui, a fost de loc din acésta cetate, unde pe acel timp exista încă casa ei, ear’ înaintea casei se înălța un monument vrednic de admirat, care vestea binefacerea ce i-o făcuse Christos. — A nune pe un pedestal înalt de pêtre era ridicată din metal o grupă, ce represintă o muier, care îngenunchia cu un picior ca la rugăciune, ear’ mâinile le ținea întinse înainte. În fața ei se afla figura unui bărbat în poziție dréptă, îmbrăcat cu pallium¹⁾ și ținea o mână întinsă spre muier. La picioarele lui se afla o plantă exotică, care i ajungea până

la marginea din jos a vestmântului.¹⁾ Acésta figură bărbătescă ar representa pe Iisus. — Istorical Eusevie al lui Pamfil, numit așa după amicul său cu acest nume, — ne spune, că el însuși a vèđut acésta grupă statuară, când a vizitat orașul Paneas, și adaugă, că nu trebuie să ne mirăm de loc, dacă acei păgâni, cari au primit odată binefaceri de la Mântuitorul nostru, au făcut astfel de lucruri, căci el a mai vèđut icóne, pe cari era depins cu colorii chipul ap. Petru și Paul, ba chiar al lui Christos, ceea-ce, — zice Eusevie — e un obicei păgânesc. Pagubă, că nu ne descrie Eusevie mai aménunțit acésta grupă statuară, despre care susțin iconografi că ar fi influențat întrucâtva dezvoltarea artei și formarea concepțiunii despre apariția fisică a lui Christos.

Alți scriitori de mai târziu ne raportéză și despre istoricul și nimicirea acestei grupe. Așa după *Asterius Amasenus* (+ 410) a fost delăturată la anul 305 din porunca împératului Maximinus Daza sau Daja. După istoricul *Sozomen* (Ist. bis. 5, 21) a fost nimicită la porunca împératului Iulian și în locul ei a fost ridicată o statuă a acestui împérat,

¹⁾ Acésta plantă — după cum se vede din tradiția de mai târziu — nu aparținea grupeii, ci era naturală.

ear’ creștinii au adunat și așezat frânturile grupeii de mai înainte în biserică din Paneas.

Cele ce le relatéză Eusevie despre grupa statuară din Paneas au dat an-ă la o discuție întinsă întré teologi și archeologi. Aceia dintré teologii protestanți (ca Iac-Basnage, Fr. Spanheim, Schnaase, Göring, mai ales istoricul Hase ș. a.) cari susțin părerea, că biserică vechiă nu a avut icóne, ear’ cultul icónelor a fost introdus mai târziu — neputând contesta esistența grupeii din Paneas, atestată după toate cerințele critice istorice de părintele istoriei bis. Eusevie, care însuși a dat cređemént tradițiunii locale, că figura bărbatului din grupă represintă pe Iisus — au negat caracterul creștin al grupeii, luându-și refugiu la diferite interpretări.

Unii au susținut, că grupa e o creațiune sculpturală alegorică și simboliséză un împérat și o provincie eliberată, pôte pe Adrian și Iudea; alții au zis, că trebuie să fie o statuă a lui Esculap. — Dar’ dacă aceste păreri ar fi acceptabile, atunci ne rămâne neexplicabil faptul, cum de au considerat creștinii din acele părți, cari stăteau încă sub influința urei iudaice în contra icónelor, o statuă păgână de statua lui Christos?

Acésta și multe alte impedimente, ce se opun părerilor de mai sus, așeză afară de

totá îndoiéla caracterul istoric al celor împărțate de Eusevie.¹⁾

Ireneu (episcopul Lugdunului 177—202) ne împărțăște²⁾, că *Carpocratiunii* — eretici, cari aparțineau ramurei alexandrine a gnosticismului — posedeau icóne a Mântuitorului „dicentes formam Christi factam a Pilato illo in tempore, quo fecit Iesus cum hominibus” pe cari le împodobiau cu cununi și cărora le făceau onoruri mari întocmai ca și icónelor filosofilor Pitagora, Plato, Aristotel ș. a.

Dar’ chiar și numai din modul cum se exprimă *Ireneu* despre proveniența ce o atribuiau aderenții lui Carpocrate icónelor lor, se vede clar, că ortodoxii nu aveau cunoștință despre astfel de icóne.

Lampridius, care a scris viața împératului Alexandru Sever (222—235) ne relatéză, că acest împérat avea icóna lui Christos în lararium-ul său. Istoria ne spune, că Alex. Sever n’a persecutat pe creștini, ci a fost chiar pretinos față de ei și că a lăsat să i-se scrie pe păreții palatului său cuvintele Mântuitorului: „precum voiți să vé facă voué

¹⁾ Veđi mai pe larg: Hauck, R. E. IV, 66; Kraus, R. E. II, 21; Hefele: Beiträge zur Kirchengesch. Archäol. u. Liturg. II, 257.

²⁾ Adversus haereses, I, 25—26.

¹⁾ δειλοῦς însemnă, verbal tradus, un vestmânt ce se lufășura dedoué-ori pe lângă trup.

deputaților sași, sau se o apărăm noi, cu putere dublă, prin aleșii noștri?!

De la ținuta voastră va atârna sôrtea și viitorul vostru! Ingridiți-vă deci, fraților, cu toată seriozitatea și virtutea pentru alegerea deputaților dietali; în-trebuințați legea existentă în toate fazele ei în interesul vostru, reclamați la timp dreptul cel mare de alegători, alegeți într-o unire pe acel Român, căruia fără grijă îi puteți concredere cauzele naționale. Consultați-vă înainte și uniți-vă în persôna candidatului vostru. Ear' unde nu puteți fi în majoritate, sprijiniți cu toate voturile văstre întrunite pe acel candidat străin, pe care 'l veți cunoște de omul dreptății și interesat pentru binele tuturor popoarelor și al țerii. Ascultați vocea Arhiepiscopilor naționali și urmați la o înțelegere comună, unde cu toți se conlucrăm la stabilirea unei ulterioare proceduri solidare și la crearea unui organ conducător, căci numai așa vom ajunge la dorita solidaritate și la ținta națiunii. Sibiu, 15/27 Maiu 1872. *Comitetul național*."

E de prisos a spune, că subscriem și astăzi tot ce se spune în acest apel compus pe baza vederilor politice ale lui Șaguna, și zicem și astăzi, că chiar și numai un singur deputat național să avem în dieta țerii, — dar' să fie om de nădejde, — pôte să ne aducă bune servicii, pentru-că *dreptatea trebuie să învingă, fie că e apărută numai de unul*. Neapărată însă de nimeni, rămâne ascunsă și nerespectată.

S'au fost făcut deci la 1872 toate pregătirile necesare, pentru-ca Românii ardeleni să participe la alegerile dietale, în scopul de a fi reprezentați în viitor prin ômeni de ai lor în parlamentul țerii. Ne aflăm prin urmare pe cea mai bună cale de a ajunge la *solidaritatea* mult dorită și mult accentuată, la care nu ne era posibil să ajungem pe terenul *pasivității*, pentru-că pe acest teren episcopatul nostru de ambele confesiuni nu putea să pășescă, fiind-că nu 'l considera de *teren legal*, — ear' fără episcopat, fără cler, nici-odată solidaritate politică între Românii de sub corôna ungară nu va pute să existe. O zicem acêsta, pentru trecut, pentru present și pentru viitor!

Ce se întâmplă însă? Când toate erau puse bine la cale pentru-ca conclusele adunării naționale din Sibiu să fie executate, — încep să sosescă la mâinile lui Șaguna telegrame din diferite părți ale țerii, în cari Metropolitul era rugat să *convôce imediat un congres na-*

țional, faceți și voi lor întocmai", așa că putem crede, că în toleranța sa va fi mers și până acolo, ca să sufere icôna lui Christos întră zeei săi casnici. Dar' Lampridius zice, că Alex. Sever avea și icônele lui Avram, Orfeu, Apolloniu ș. a., cari au putut fi numai creațiuni artistice ideale, deci și icôna Mântuitorului, care se afla întră ele, a trebuit să fie o creațiune de acêsta natură, și în acest cas, chiar dacă s'ar fi păstrat, nu ar avé mare însemnătate pentru deslegarea întrebării despre esteriorul lui Christos.

Ceea-ce ne raporteză Adaman, că călugărul Arculfus a vădut în Ierusalim o pânză de in, pe care era brodat — după-cum spunea tradițiunea locală, de Maica Domnului — chipul lui Iisus și al apostolilor săi, este a se privi numai ca o legendă piôsă.

Adese fac amintire scriitorii despre icône de ale Mântuitorului, cari nu au fost lucrate de mână omenescă, ci s'au născut pe cale supranaturală, cărora din acêsta cauză le atribuiam o putere deosebită. Despre o astfel de icônă ce se afla în *Camulium* în Cappadochia, se face amintire la al II-lea sinod din Nicea. Despre beliducele roman *Filippic* se zice de asemenea, că posedea o icônă de acêsta natură, cu care a făcut minuni într'un resbel în contra Persilor.

(Va urma).

țional, care se se pronunțe asupra situațiunii politice.

De-și se afla în o stare de sdruncinată sănătate, Metropolitul Șaguna, în conștelegere cu Metropolitul Vancea din Blaj, s'au adresat guvernului cu rugarea să permită convocarea unui congres politic național român. A primit însă răspunsul, că ținerea congresului se acórdă „numai după efectuarea alegerilor dietale“.

Monografia

capelui gr. ort. rom. de la penitenciarul reg. ung. regn. din Gherla.
(Urmare).

La serviciul divin prizonerii cântă cântările obișnuite și pentru acêsta învățatorii de la institut trebuie să 'i învețe la acelea. Direcțiunea trebuie să se îngrijescă, ca la serviciul divin după confesiuni toți prizonerii să se prezenteze.

§. 101. La liturgia catolicilor, greco-catolicilor și greco-orientalilor un vigil ori un arestat cu purtări bune dă ajutoriu.

§. 102. Pentru mântuirea sufletescă a bolnavilor din spital de asemenea se ține în conștelegere cu direcțiunea un scurt serviciu divin în toate Duminecele și sêrbătorile la timp anumit, dacă împrejurările locale permit acêsta.

§. 103. Învățământul catehetic determinat în dispozițiunile generale, este obligatoriu pentru toți deținuții, și preoții sunt datorii a 'l ține regulat în zilele și orele pre-fipte.

§. 104. Afară de acêsta preoții sunt datorii a cerceta pe prizonerii din salele de lucru preste sêptemână mai de multe-ori, ear' pe cei din spital, din chiliile separate și din celulele disciplinare în fie-care zi, și cu ocaziunea aceea a conversa cu ei în mod potrivit pentru îndreptarea lor morală.

Cu deosebită grijă să fie însă preoții față de cei închiși separat, nișuindu-se, ca efectul ce a produs singurătatea asupra stării sufletești a prizonerilor, să 'l folosescă spre îndreptarea lor morală.

§. 105. Preoții au drept pe calea direcțiunii a cita în localul lor oficios pe singurătii prizoneri pentru conversare despre starea lor spirituală și morală, ori pentru a le comunica ôre-cari evenimente ce ar avé influință binefăcătoare pentru îndreptarea lor; altcum preoții sunt obligați a primi și pe cei ce se anunță benevol; ear' dacă ar observa că ôre carii îi duc pe căi rătăcite prin plângeri nemotivate ori minciuni, ori că conversațiunea o doresc numai pentru-a să încunjure lucrul, pe unii ca aceia îi pôte oprî dinaintea sa pe un anumit timp.

§. 106. Preotul nici-odată să nu 'și folosescă influința spre câștigarea de favoruri pe sêma prizonerilor, ca nu cumva acestia, în loc de pocăință, să învețe la fătarnicie.

§. 107. Taina mărturisirii și cuminecătorei se administreză la sêrbătorile Nașterii și Invierii Domnului și la pogorirea Spiritului sfânt.

La acestea nimeni nu pôte fi silit; acellora însă, cari de bunăvoie se anunță la ele, direcțiunea le va da timpul recerut pentru pregătire.

§. 108. Mângăierea bolnavilor și respective prevederea muribunților cu sfințele taine fiind unele din cele mai principale datorințe preoțești, la dorința bolnavilor datorința acêsta preoții sunt datorii a 'și-o împlini cu toată prevenirea în ori-care oră din zi ori din nôpte.

§. 109. În cazul, când vre-un prizoneriu bolnav greu ori muribund ar face înaintea preotului descoperiri referitoare la ôre-cari crime, acesta să se silescă a 'l hotărî, ca mărturisirea acêsta să o facă și înaintea alor doi oficiali ai institutului dimpreună cu toate împrejurările ei și cu sgnalizarea tuturor dovedilor și să permită a o lua la protocol. Dacă prizonerul nu este aplecat la fasiune verbală în chipul acesta, ci numai la fasiune în scris, folosibilă însă numai după môrtea lui, atunci se pource în chipul următoriu:

Prizonerul își scrie și subscris fasiunea cu mâna proprie, dar' preotul să 'l facă atent, ca faptul să 'l descrie cu toate împrejurările și cu menționarea tuturor dovedilor necesare. Actul astfel pregătit se sigilează corêspundător și pe cuvertă se însemnă următoarea inscripțiune: „Ultima declarațiune a prizonerului

N. N. de la penitenciarul regn. făcută la ziua luna și anul pentru cazul de môrte“.

Actul acesta până la môrtea prizonerului se păstrează la preot, dacă însă robul s'ar reînsănătoșă și ar cere nimicirea declarațiunii sale, atunci preotul e dator a 'i satisface cererei în prezența lui.

Ear' dacă robul môle, atunci preotul subșterne declarațiunea pe calea direcțiunii la ministerul de justiție.

§. 110. Fie-care prizoneriu răposat se înmormânteză cu ceremonial religios și se petrece la mormânt de preotul seu.

§. 111. Dacă ôre-care confesiune creștină nu are preot la institut, atunci pe credincioșii acesteia e dator a 'i catechisa, în bôle a 'i mângăia și în cas de môrte a 'i înmormânta preotul confesiunii celei mai de aproape de aceea. Esecțiune numai în privința cuminecătorei are loc, la împărțășirea căreia totdeauna se chiamă preotul respectivei confesiuni.

§. 112. Altcum se așteptă de la preoții de la penitenciar, ca unii față de alții să se pörte cu răbdare și bunăvoință împrumutată, de convertirea deținuților altor confesiuni să se ferescă, și preste tot prin procedura lor la frecări religioase să nu dea ansă.

§. 113. Preotul să fie cu deosebită grijă la prizonerii cari sunt pe pragul eliberării lor din institut; să se silescă a le afla intențiunea, că pe ce cale vreau să trăiescă cu onôre după eliberarea lor, și să scape de recădere. În conformitate cu cele auzite apoi să le dea îndrumările și sfaturile potrivite facultăților lor spirituale și împrejurărilor lor sociale.

§. 114. Fie-care preot pe baza notițelor ce și-a făcut în decursul anului, la sfârșitul anului este dator a face raport detaiat despre rezultatul activității sale și în acela a descrie fidel și fără rețineri starea institutului și observațiunile sale. Referitor la acest raport, pentru orientare se semnalază următoarele puncte, la cari să fie preotul în raportul seu cu deosebită atențiune.

În raport să se vorbescă în general despre serviciul divin din Dumineci și sêrbători, din biserică și spital; despre rezultatul general al explicării sfinței Scripturi, ori în casuri extraordinare: despre pedecile rezultatului, aflătoare în referințele institutului ori în prizoneri; în sfârșit despre participarea prizonerilor la serviciul divin.

Mai departe sunt a se menționa obiectele ce au servit de basă la instrucțiunea din sfânta Scriptură și Catechism; progresul obținut din acelea, pedecile aceluia și propunerile preotului pentru delăturarea acellora.

Este a se menționa încă împărțășirea cu sfințele taine, numărul celor împărțășiți, cum și cauzele cari au contribuit la urcarea ori scăderea aceluia.

Deosebit pond să se pună apoi în raport la arătarea esperințelor și observațiunilor privitoare la îndreptarea morală a prizonerilor, deci:

- cu privire la timpul dinainte de sêvșșirea crimelor să arete cauzele crimei, d. e. beția, relațiuni familiare tulburate, educațiune neglijată, seduceri, miserie și alte cauze, ce au influințat la sêvșșșirea crimelor;
- să se arete starea morală și religioasă a prizonerilor de când cu ocaziunea aducerii lor în institut;
- să se arete relațiunile familiare ale prizonerilor; trimisu-s'au ajotore familiarilor lor; făcut'au pași pentru împăcare cu părinții și rudenile lor, și cu ce rezultat; întâmplatu-s'au legitmări de copii prin căsătorii posterioare; soțiile ôre căror prizoneri n'au intentat procese de divorț în contra acestora, etc.

Afară de acêsta sunt a se menționa și esperiențele câștigate în privința celor deținuți încă în închisore separate.

Raportul, respective rapôrtele acesteia, preoții au a le pregăti în decurs de 6 sêptemâni după espirarea anului și a le preda direcțiunii spre subșternere ministeriului de justiție.

§. 128. Prizonerii cari vreau să scôtă cărți de cetit din biblioteca institutului, se induc toți într'o listă sêptemănală, în care se arată și cartea ce vreau să cetescă. Consemnarea acêsta se comunică și cu preoții, și dacă ôre-care preot ar excepționa a se da

cutare carte spre cetire la prizoneri de confesiunea lui, acea carte acellora nu se dă spre întrebuintare.

Cărți pentru biblioteca robilor se procură numai cu preopinarea preoților.

§. 129. La sêvșșșirea cultului divin concurg după putință și învățatorii de la institut, cari și sunt datorii a învăța pe robi cântările biserecești și ritualul bisericii lor.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

NOUȚĂȚI

Sfințirea bisericii din Pâclișa. Duminecă (30 August n.) s'a făcut cu mare solemnitate sfințirea bisericii din Pâclișa (tractul Alba-Iulia) reparată și provădută cu turn nou. Actul sfințirii a fost oficiat de protopresbiterul tractual Ioan Teculescu, ca mandatar al Inaltpreasfinției Sale dlui arhiepiscop și metropolit al nostru Ioan, ajutat de 12 preoți din tract. La sfârșitul serviciului divin protopresbiterul a ținut poporului predică, în care lăudând dragostea și alipirea poporului către biserică strămoșescă și jertfele aduse pentru renovarea casei Domnului, l'a îndemnat să țină și în viitoriu la instituțiunile nôstre biserecești-școlare, singurele cari îi pot da mângăere și fericire, făcând măgulitôre amintire și despre ostenelele și jertfele prestate de preotul local N. Cado, în scopul renovării bisericii, căreia întră atele, a dăruit și un clopot în preț de 600 corône.

Împăratul Vilhelm în Ungaria. Duminecă la 2 ore după amiază a sosit la Mohács Împăratul Vilhelm II al Germaniei, spre a lua parte la vênătoarele arangiate pe domeniul de la Bélye al arhiducelui Frideric. La gara din Mohács a fost întâmpinat de arhiducele Frideric, pe care împăratul îmbrățișându-l l'a agrăit cu cuvintele: „Na, wie gehts denn, Fritz?“ (cum raporteză „Alkotmány“). După scurtă conversație cu arhiducele a primit apoi bineventarea deputațiunii comitatului, interpretată prin baron Emeric Fejerváry, și prezentarea notabilităților. Însoțit de arhiducele și de suită, a plecat apoi la Bélye, unde încă în aceeași zi a mers la vênat. Azi 16 (Septembrie) împăratul plăcă la Viena, unde va fi ôspele M. Sale împăratului și rege al nostru, care azi soșește a casă de la manevrele din Galitia.

Alegere de învățătoriu în Calbor. Cu datul 14 Septembrie st. n. ni-se scrie următoarele: Marinimosul învățătoriu din fruntașă comună Calbor, Moise Brumbea, vădând că cu provisoratul unui post de învățătoriu școlă română din acêsta comună în veci nu 'și va ajunge scopurile sale de cultură și moralitate, a cedat bisericii de aici din propriul seu salariu 200 corône în scopul urcării salariului și pentru celalalt post învățătoresc la minimal prescriș de lege, pentru a se pute deschide concurs. Comitetul parochial de acolo a publicat apoi concurs în înțelesul legii.

Pentru o comună fruntașă cum e Calborul și la școlă atât de pompôsă se aștepta acum nu numai poporul de aici, dar' așteptam și cei din jur un concurent cu bună reputațiune pe terenul școlar. Privirile tuturor s'au îndreptat atunci spre dl Ioan Paicu, învățătoriu al Agutei, care pe lângă că e fiul acestei comune, e învățătoriu despre care se pôte spune: că a eșit și din Nazaret ceva bun. Cunoscând poporul și chiar noi străinii din împrejurime aptitudinile dlui Paicu, l'am solicitat cu toți și rugat cu insistință, să dea ascultare dorinței comunei sale natale, mai ales și din considerația, că multă muncă trebuie să încerce pentru a aduce în cele școlare și pe Călboreni la nivelul cultural reclamat de timpul present. Și eram de credință, că numai unii învățătoriu zelos ca dl Paicu s'ar pôte încredința cu deplină încredere un astfel de loc de egor național.

Rugările nôstre însă pôte că zarlarnice ar fi rămase, dacă dl inv. Moise Brumbea nu s'ar fi arătat și generos, cedând primul (I) post învățătoresc dlui Paicu și rezervându-și sie-și pe al II-lea pentru timpul cât va mai funga ca învățătoriu.

Astfel dl Paicu s'a înduplecat și a com-petat și dsa în ora a 11-a.

Atâta a ajuns poporului, ca în 29 August (ziua alegerii) să 'și arete iubirea ce o are față de vrednicul fiu al comunei sale. Căci dintră 3 candidați, *totalitatea voturilor* a în-truniri'o dsa și cu mare înșuflețire a fost declarat ales.

Hymen. Ana Ioanovicu și George Dănilă anunță cununia lor, care se va celebra la 7/20 Septembrie 1903, 2 ore p. m. în biserică gr.-or. din Bo u mare.

Deputați români în Budapesta. La banchetul dat la Parc-Club în onoarea membrilor conferinței interparlamentare pentru pace și arbitraj, cari au venit să viziteze capitala Ungariei, deputatul cercului *Josaşel* (Arad) *Dr. George Sombati nobil de Batta* a ținut în limba română un toast către parlamentarii români, cari se aflau la banchet și cari i-au mulțumit. Dintre deputații din România au fost la banchet: Em Porumbaru, Demetrescu Agraru, Choschi, Constantinescu, Râmniceanu, Djavara, Titu Frumușanu cu dna și dșora, Gregoriade, Nicorescu, S. S. Ileanu, Stănculeanu, State și Theodorini.

Se mișcă pământul. Se raportază cutremur de pământ din București și Constanța, apoi din *Kézdivásárhely* (în secuime), din comitatul Brașov și comitatul Făgăraș. În *Kézdivásárhely* Duminecă se la 9 ore dimineața au fost două sgudui slabe, cărora a urmat apoi una așa de puternică, în cât obiectele de prin case au fost zingănite și mișcate de la locul lor. Tot Duminecă pe la 9 ore dimineața a fost cutremur de pământ în Brașov, care — cum raportază „Gazeta Transilvaniei” — a fost precedat de un vuet surd. Mobilele de prin case au început să se miște, ear’ omenii cari erau prin biserici au vădit cum candelabrele balansau puternic în urma sguduirii pământului. Cutremurul a durat câteva secunde și s’a simțit și în alte părți ale comitatului, cum și în comitatul Făgăraș, de unde corespondentul din *Vlădeni* al *Gazetei* scrie următoarele: Un cutremur de pământ s’a simțit în Vlădeni, azi (Duminecă) 13 Septembrie n., dimineața pe la 9 ore 5 minute. S’a mișcau toate mobilele din casă. Corespondentul dvăstră era îngrijat să nu se răstorne o lampă de pe o etajeră. Cutremurul s’a simțit în direcția sud-nord și a durat v’o 4 secunde.

Alegere de paroch. Duminecă (13 August st. v.) s’a făcut alegere de paroch în comuna *Tălmăcel* (tractul Sibiu), fiind ales cu aclamațiune și cu mare însuflețire clerical abs. *Ioan Roman*, fiul acelei comune.

Din Croația. „Magyarország” raportează, că *Dr. Francisc Vrbancic*, deputat la dieta croată și profesor de universitate, în una din zilele trecute având să călătorească la Fiume, la gara din Zagreb a cerut bilet în limba croată, spunând numele croat (*Rieka*) al orașului Fiume. Cassariul i-a respuns, că stațiune de cale ferată cu numele *Rieka* el nu cunoște, deci bilet cu această destinație nu ’i pte da. Vrbancic însă a pretins biletul, reflectând cassariului: „Aici suntem în Croația; dta deci ca amplotat de cale ferată ești datoriu să știi, care și unde e stațiunea *Rieka*”. În urmă, amestecându-se în certă și celalalt public călător, care încă spunea amplotatului, în termeni nu tocmai de salon, că fiind amplotat în Croația e datoriu să știe ce e *Rieka*, bietul amplotat a știut apoi ce fel de stațiune e *Rieka* aceea, și a dat profesorului biletul cerut.

† **Ioana Bucșa**, soția învățătorului în retragere *Nicolae Bucșa*, a răposat Duminecă (13 Septembrie st. n.) în Porcești, în etate de 62 ani. Inmormântarea i-s’a făcut eri (Marți) în cimitierul bisericii gr. or. din Porcești.

Recolta de pome în Marmarua. Locuitorii comitatului Maramurș au în toamna această recoltă de pome așa de abundată cum de mulți ani nu au mai avut. Deosebi prunii sunt așa de încărcăți, în cât au trebuit să le proptiască crengue, ca să nu se rupă sub povara fructelor. Mai luând în considerare, că străinatatea nu se prea pte la da cu recoltă abundată, economii marmarua pot să câștige în toamna această 1500—2000 de corone cu pomele lor. Un căștig acesta dntre cele mai mari, de-ore-ce în anii trecuți, chiar și în cei mai favorabili pentru pometurii, căștigul abia le era 6—800 corone.

Semnele timpului. *Vilhelmina*, tinera regină a Olandei, s’a pus rău cu presa „europenă”, deosebi cu cea parisană, pentru că ține la cinste și moralitate și conștințe și pe subalternii săi să fie cinști și morali. A dat adeca ordin frumoa regină, în care oprește oficerii și oficianții de stat vieța scandalosă, petrecerile sodomene prin lupanare, bencheturile cu femei decădute și seducerea femeilor și fetelor. Mai tunde regina *Vilhelmina* și să stirpiască concubințele și literatura și arta pornografică. Ear’ această bună intențiune a reginei e persiflată în felii și chip din partea reporterilor „de spirit” ai câtorva ziare parisiene. — **Semnele timpului!** Când scandalele la princesa *Luisa* sunt tratate săptămâni de-a rândul, cu multă aprofundare și dragoste de obiect, ear’ dispozițiunile și intențiunile onorabile, cum sunt și acestea ale reginei din vorbă, în loc de laudă sunt persiflate!

Explozia unui isvor thermal. Săptămâna trecută (Luni) a explodat un isvor cu apă de jod de la scaldale din *Calsomaggiore* (Italia), aruncând la înălțime de 30 metri apa și ighiaburile de stâncă, și umplând atmosfera cu gazuri. Apa isvorului e amestecată acum cu păcură, din ce se deduce că sub isvorul apei vinde atore era strat de păcură, care prin masa de gazuri desvoitate în el a provocat explozia.

Tunete electrice pe mare. Călătorii pe mare și locuitorii de pe la țărmurile mărilor adese-ori aud un fel de sgomot particular, asemenea detunăturilor de tun, ori tunetelor din atmosferă pe timp de furtună, a cărui proveniență nu și-o pot explica. De regulă se aude acest sgomot în apropiere de țărmuri pe timpul caldurilor de vară, când atmosfera e curată și negurile evaporatiunii s’au resfirat deja. Cea mai verosimilă supoziție asupra provenienței acestor tunete se pare a fi aceea, că tunetul provine de la explozia forțelor electrice produse cu ocaziunea desfacerii negurilor. Naturalistul belgian *P. Brock*, în urma unor observațiuni minuțioase a constatat, că forța, direcția și durabilitatea acestor tunete variază, și că fenomenul e în legătură mai mult cu schimbările atmosferice, de cât cu apa mărilor. În Europa se aude des tunete de acestea întră *Calais* și *Ramsgate*, ear’ afară de Europa în apropiere de *Barisal*, și încă de putere așa de mare, în cât sunt auzite până departe în *Calcutta*. Timpul, când mai ales se aud, sunt orele prime după amiază.

Cărți și reviste.

Scrieri bune pentru popor. Zilele acestea am primit patru broșurele, conferențe publice ținute de *Dr. Elefterescu*, profesor în România, la diferite conveniri ale societății culturale „Familia”, și tipărite la *Musătești-Argeș*, în tipografia *Al. Valescu*. Frunzărind prin aceste nepretențioase broșurele, am aflat cu bucurie, că firul conducător al acestor „conferențe” ale d-lui *Elefterescu* e dragostea de neam și alipirea către biserică și școlă. Satisfacem deci cu plăcere datorinței de a lua notă despre apariția lor, recomandându-le tuturor cărturarilor de la sate (n’ar strica să le citească și „inteligința”), cum și preoților și învățătorilor, spre a le citi cât de des popoului neștiutor de carte.

Aceste broșurele costă fie-care 30 bani (aproximativ 30 fileri în valuta de corone) și au titlul următoriu:

- „Despre necesitatea religiei în omenime”;
- Despre prietenie sau amicitie;
- Despre căsătorie;
- Despre mama de familie.

Spre a face evident spiritul în care sunt scrise conferențele acestea, reproducem aci pasagiile următoare:

„Prețnia este flăcarea instinctului socialității. Ea își are rădăcina în fondul esenței noastre, care face să fim ființe desăvârșite...”

„Amicitia înmulțește, înalță și prelungeste gustarea bucuriei celei mai trage, ce Provedința lasă să crească și să înflorască pe calea vieții fie-cărui, pentru-că amicul se bucură de norocirea amicului ca și de a sa proprie.” (Din broșura „Despre prietenie”).

„Luxul este omoriturul fericeiei casnice, desființează ordinea naturii, prefăce cele mai nobile dorințe în oțări și suferințe. Luxul și modele nu se pot socoti drept înaintare a civilizațiunii, căci ele aprind dorințele omului spre destrăbănare, nimicesc ori-ce bine, strică moralul, ear’ pe om îl face sclavul patimiilor și prada păcatului. De aceea trebuie să cunoștem că adevărata civilizațiune este cea putere și întărire, prin care ne aplecăm atât la înaintarea celor divine, la virtute și religune, cari sunt singurele baze pentru o viață mai fericită, cât și la dezvoltarea celor adevărat umane, la științele și artile binefăcătoare, cari înalță pe om preste toate celelalte ființe ale naturii.”

„Căsătorii să fie tainici asupra lucrurilor casei și nici chiar amicilor să nu desănuască măhnirile lor casnice; ear’ între ei să aibă inima cea mai deschisă și încrederea cea mai mare...”

„Bărbatul trebuie să nutrească cu mare îngrijire bucuria familiară și să și păziască sanctuarul familiar de jocuri sau petreceri, cari pot deveni mijloce de demoralizare.

„Vai de acela, care în cercul familiei sale nu se pte mulțumi, ci caută afară din casă bucurie și petrecere mai bună. Unul oa acela, ori unde va merge, este străin, chiar și în

propria sa casă...” (Din broșura „Despre căsătorie”).

„Mamele sunt îngerii păzitori ai copiilor lor. De la ele va cere Judecătorul cel drept dare de sēmă, dacă din cauza neconlucrării lor prin fapte bune, fiii, și mai ales ficele lor și-au pierdut sinceritatea inimii. De aceea vieța lor casnică, familiară și socială trebuie să fie oglinda moralității, după cum zice Sfânta Scriptură: Ca și sōrele răsărind în lume întru înălțimea lui Dumnezeu, așa și femeia înțeleptă înfrun sețea casa sa” (Ecles 26). Pentru-că forțe rar se întâmplă, ca moralitatea cea bună ori cea rea a mamei să nu se întipărească cu totul în inima cea mōle ca cēra a ficeilor sale.”

„O sfântă datorință a mamelor este, ca deodată cu laptele ce ’l dau hrană, să strecurare în inima fiilor lor iubirea de națiune, și de pe buzele lor iubitoare să insuflă în piepturile fragede ale copiilor iubirea către limba națională, biserică și patrie. Pentru-că trebuie să știe mamele, că numai națiunea, mama ceea mai credincioasă, li-a șters lacrimile de pe obraz amestecate cu sudori crunte; deci și națiunea pretinde cu tot dreptul de la mame, ca fruntea ei, care a purtat atâția secolii cu un eroism ne mai pomenit cununa martiriului, să se înfrumusețeze în viitoriu cu cununa mării, împletită din florile generațiunii răsărite din sinurile mamelor române...” (Din broșura „Despre mama de familie”).

În fine, din broșura „Necesitatea religiei” reproducem următoarele:

„Înainte de toate religieuna împreună cu biserică a fost în trecut scutul și apărătoarea nēmului nostru de toate invasiunile; în toate nenorocirile, în toate atacurile, refugiul nostru a fost întră zidurile bisericii, și numai acolo am aflat mângăiere și ștergere lacrimilor. Dacă astăzi avem o limbă, avem o țară care a ajuns a fi știută de totă lumea; toate câte avem astăzi trebuie să mulțămim numai bisericii, căci ea a știut să crească fii demni de iubirea nēmului lor, care se știe să și iubescă Religieuna și Patria...”

„Strămoșii nostri au asociat două cuvinte mari în limba noastră, cari resonând în urechile și inimile lor, deșteptau amorul de patrie, libertate și naționalitate. Aceste mari cuvinte sunt *biserica* și *școlă*. Biserica este cea mai mare instituțiune, la care noi Românii suntem datori cu întrēga noastră vieță națională. Dacă noi Românii trăim astăzi ca națiune, dacă avem o limbă cu care să ne exprimăm sentimentele, dorințele, înfristarea sau bucuria; dacă am străbătut atâția secolii de suferințe, de invasiuni străine și tot mai esistăm ca națiune, o datorim numai bisericii. Biserica ni-a conservat limba, ni-a conservat instituțiunile noastre naționale, și în tot timpul tinda bisericii s’a transformat în școlă, pentru a învăța pe Români carte, pentru a ’i face să nu-și uite limba strămoșescă, a păstra iubirea de patrie și a inspira în inima lor sfânta ideea a Românilor. Școlă dă popoului lumina, ear’ biserică dă morală, care lucrăză puternic pentru moralizarea lui și pentru iubirea de patrie.

Religieuna și biserică pentru noi Românii este un mare apărător, care a jucat un mare și strălucit rol în ordinea morală pentru frații nostri de un sânge, robii prin cele trei imperii ale Europei; Ea a fost un port la care au aflat toți frații nostri refugiul în tempestele timpurilor trecute și prezente. Iată deci, Dōmnelor și Dōmnilor, ce a fost religieuna și biserică pentru noi.

Așa dar’, după principiul unor omeni, dacă se va delătura religieuna, cu ce ore se va pute înlocui? Oare cu onoarea? Cu sentimentul moral?

Putem tot vorbi de onore, de conștința morală, nu ne va pute ajuta să ne conducem la oestitatea vieții. Vom să înlocuim religieuna cu instrucțiunea? Putem să deschidem cât de multe școlē, dar’ instrucțiunea fără educațiune religioasă morală nu va forma nici-odată bărbați cu moravuri bune, cu sentimente și cu inimi nobile, căci numai și numai religieuna pte da educațiunea adevărată a inimii.”

Nu mai puțin folositoare pentru popor sunt și cele două broșuri publicate de avocatul *Pavel Rotariu* din Timișōra, și revista sa juridică-administrativă „Advocatul poporal”. Acestea sunt:

1. „*Legea comunală*” (art. 22 din 1886) ediția II, tradusă în limba română de *Pavel*

Rotariu, avocat în Timișōra, cuprinzând toate deciziunile principale aduse de Curia administrativă, un extras din legea despre județul suprem administrativ, și un extras din ordinațiunea ministrului de interne nr. 126000 1903, în care se cuprind agendele notarilor comunali. Prețul 1 cor. postporto simplu 5 fileri, pporto recomandat 37 fileri.

2. „*Legea despre alegerea deputaților la dieta țării*” (art. 33 din 1874) îndreptată și completată cu toate legile posteriore, tradusă în limba română de *Pavel Rotariu* avocat în Timișōra. Prețul unui exemplar 60 fil. postporto simplu 5 fil., postporto recomandat 37 fil.

3. „*Advocatul poporal*”, tōie juridică-administrativă, în care se traduc în limba română diferite legi și ordinațiuni ministeriale și învățători practice juridice-procesuale, redactată de *Pavel Rotariu* avocat în Timișōra. Apare în fie-care lună un număr, abonamentul face pe an 6 corōne, pe 1/2 an 3 corōne. Numeri compleți se capetă de la începutul foii.

Nrul 3 dto 1 Septembrie st. v. al „Advocatului poporal” are următorii sumarii: „Legea despre economia și poliția de câmp (art. de lege XII. din 1894, traducere și explicări); „Statul” (după forma de guvernare); „Despre soiurile de testament”, informațiuni, hotăriri principale ministeriale. În „Legea despre economia și poliția de câmp” după textul §-lui 6 al legii d Rotariu dă următoarea explicare:

În privința izlazului (pășunii, imășului, legeș, Hutung sau Hutweide) aproape toate comunele românești, mai ales în Banat, se află într’o greșelă pe cât de mare, pe atât de păgubitoare pentru singuraticii lor locuitori. Dedit din vremurile din trecut de a folosi izlazul în comun, adecă de a mână vitele tuturor sătenilor, ca să pască pe izlaz, poporul român nu știe să facă deosebire întră dreptul de folosire și întră dreptul de proprietate, ci toți țin că izlazul este averea comunei (adecă a satului)! Din această cauză s’a făcut colosală nedreptate în multe comune, chiar cu ocaziunea luării prime a cărții funduale (1850—1854), când izlazurile au fost trecute în cartea funduală ca proprietate a comunei (a satului) ca atare, nu ca avere a omenilor privați, adecă a urbarialistilor din comună, cum e.

Astfel se află până și în ziua de azi, multe comune rurale, anume românești, cari în cartea funduală apar ca proprietare de sute de jugere de pământ, până când ele după drept și dreptate nu au proprietate imobilă de nici un centimetru; și mii și zeci de mii de datorii, mai ales pretensiuni de ale erariului, dar’ și pretensiuni de ale omenilor privați, stau intabulate pe numita „avere comunală” (?) până când adevăratul proprietar al acelei averi, adecă urbarialistii ca atari, ca omeni singuratici, nu datoresc nici de lege nici de fapt, cu nici un crucer din datoriile intabulate pe averea lor!

Și, durere, au obvenit și casuri de deosebită tristeță: că s’au vindut la dobă astfel de „averi comunale” (?) pentru nemernicia sau blăstēmăția cutărui notariu ori jude comunal! S’a vindut avutul bieților săteni, cari n’au datorit nimēni nimice, pentru — alți nemernici.

Ale dar’ și învețe poporul român, că izlazul nu e avere (proprietate) comunală, ci este proprietatea singuraticilor omeni din comună, cari au pământ în hotarul satului; cu alte cuvinte: a urbarialistilor.

Poporul român să învețe, că este deosebire întră dreptul de folosire și întră dreptul de proprietate a izlazului. Și proprietarii, adecă urbarialistii (omeni cari au pământ în hotarul comunei) se pot înțelege, dacă voesc așa, ca partea din izlazul fie-cărui urbarialist singular să se mēsure în una și aceeași tablă de pământ astfel, ca compțiunile de izlaz ale tuturor urbarialistilor să formeze o singură tablă, ori eventual două sau trei table de pământ, pe care apoi pășunatul să fie comun, al tuturor. Repet: omenii se pot înțelege și pot concentra în modul de sus competențele lor de izlaz, și să ’l folosescă (pască cu vitele lor) în comun, dar’ dreptul de proprietate nu este al comunei, ci este al fie-cărui urbarialist în parte.

Dovadă la asta este și §-ul de sus (6) care îndreptățește pe urbarialisti, ca să dispună ei de pășunatul izlazului.

Nr. 641 1903.

[216] 1—2

Publicare de licitațiune.

Măra comunală din loc se dă în arândă pe calea licitațiunii publice verbale ce se va ține la subscrisa cancelarie comunală în 4 Octombrie n. c. la 9 ore înainte de amiază, admise fiind și oferte în scris provădute cu timbru de 1 coronă. Prețul strigării: 2000 corone, vadiu 10%.

Condițiunile mai detaliate se pot vedea în acest oficiu.

Mohu, 14 Septembrie n. 1903.

Primăria comunală.

Nr. 782/1903

[218] 1—2

Publicare de licitațiune.

Măra comunei Bungard de lângă rîul Cibin, cu 3 petri, se va da în arândă pe 3 ani și anume din 1 Ianuarie 1904 până în 31 Decembrie 1906.

Licitațiunea publică se va ține la 3 Octombrie c. n. 3 ore p. m. în cancelaria comunală.

Prețul de strigare este 1412 cor.

Vadiul 10%.

Condițiunile mai de aproape se pot vedea la oficiul comunal în orele oficiose.

Bungard, în 12 Septembrie 1903.

Primăria comunală:

Vasile Mușoiu
notariu s.

Ilie Crăciun
primariu.

La Librăria Tipografiei Archidieceesane se află de vânzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de George Coșbuc 2.—

Isus Christos cu cuvintele santei scripturi, de Dr. Petru Barbu 2-50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de N. Iorga C. 2-50 plus 20 fil. porto postal.

Nr. 701 1903

[217] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Armeni, tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în tabela B. pentru întregirea venitelor preotești de la stat.

Reflectanții la acest post, au a și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat, și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mercurea, 27 August 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Pentru domnii preoți!

De la Librăria archidieceesane se poate procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numărul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul 6-60 cor., + porto postal 80 fil.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidieceesane:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: Rânduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.

Prețul unui exemplariu legat simplu 1-60 cor., legat în piele cu copcii galbine 3-20 cor. plus porto postal 30 bani. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidieceesane.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidieceesane:**

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvântarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit și se află de vânzare la **Tipografia și Librăria archidieceesane în Sibiu** cu prețurile: broșat 7 cor., legat în pânză neagră 9-50 cor., ediție de lux broșat 8 cor., legat după cum se comandă.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“.**Const. Dragoș**
pantofar.

Își recomandă prăvălia sa cu tot felul de ghețe și cisme. Esecută lucru după comandă în lucrătorea proprie. Primește reparaturi. Cercetăză tîrgurile mai mari.

Piața mare nr. 5

N. S. Nadasdy
comerciant.

Piața mică 31: Prăvălie de manufactură

Str. cîsnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihailu

Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune. Trăsură la dispoziție pentru fie-care plecare și sosire de tren. — Prețuri moderate —

Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frîsat și tuns.

Deposit: de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.

Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).

Restaurant provădut cu tot felul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sâmbători — concert. Serviciu prompt.

Prețuri efitine

Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.

Recomandă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**

Prețuri moderate.

Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)

Deposit mare de făină
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.

Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.

Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).

Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.

Are prăvălie de tot felul de cisme și ghețe produse proprii. Caută tîrgurile mai mari din comitatele: Sibiu, Hunedóra, Alba-inf., Tîrnave și Făgăraș.

Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.

Deposit de sobe (cup-tore) de bucătărie. Esecută reparaturi de tot soiul.

Lucru solid.

Prețuri moderate.

Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc

institut de spălare (cu rățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femești după sistem vienez.

Serviciu prompt.

Prețuri convenabile.

Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).

Esecută tot felul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot felul.

Lucru solid și durabil.

Prețuri moderate.

Strada ocniî nr. 34.

Vasile Bann
cismar.

Prăvălie de tot felul de încălțăminte. Esecută lucru după măsură, cum și reparaturi.

Cercetăză tîrgurile mai mari din comit. Sibiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.

Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.

Își recomandă depositul seu de **ci-me și ghețe** de tot soiul. Primește comande și reparaturi. Cercetăză tîrgurile mai mari din comitat. Sibiu, Hunedóra, Alba infer. Tîrnave și Făgăraș.

Strada nouă nr. 12.

I. Mihăltian
Atelier de încălțăminte.

Esecută tot felul de încălțăminte, cum și reparaturi.

Lucru solid

Prețuri moderate

Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar

de construcții și mobile.

Esecută tot felul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.

Prețuri forțe moderate.

Strada margareta nr. 8.

Petru Ilieș
compactor

și încadrator de tablouri

Esecută tot felul de lucrări ce cad în specialitatea sa.

Prețuri moderate.

Str. măcelarilor nr. 12

Petru Moga
franzelar.

Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește întră altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.

Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.

Confecționează tot felul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țărănești pentru femei (în port selistenes), pe care le pune în vinđare în tîrgurile mai mari din comitatele: Sibiu, Hunedóra, Alba-inferiőră, Tîrnave și Făgăraș.

Primește și comande.

Imprumută costume.

Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.

Esecută tot felul de lucruri aparținătore acestor ramuri. Pictăză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.

Piața Hermann nr. 3 (lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.

Esecută tot felul de haine bărbătești, civile și militare, cum și revenzi.

Primește reparaturi.

Prețuri convenabile.

Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar

de construcții, mobile și biliarde.

Esecută tot felul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.

Prețuri moderate.

Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.

Deposit de tot felul de cisme și ghețe. Esecută după comandă.

Caută tîrgurile. Primește reparaturi.

Prețuri moderate.

Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.

Deposit de tot felul de ghețe și cisme. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetăză tîrgurile mai mari din comitatul Sibiu și comitatele învecinate.

Prețuri efitine.

Strada nouă nr. 3.

P. Mihăltian
pantofar.

Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de ghețe, cum și reparaturi.

Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.

Deposit de tot felul de cisme și ghețe. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetăză tîrgurile mai mari din comitatul Sibiu și comitatele învecinate.

Prețuri moderate.

Str. Gușteriiî nr. 85.

Ioan Stanciu
zugrav de case

Zugrăvește case, biserici, etc., în diferite forme și colori.

Primește comande și în jur.

Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar

de construcții și mobile.

Își recomandă marele seu deposit de tot felul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitatea sa.

Prețuri convenabile.

Strada faurilor nr. 15.